

Ansökan om att genomföra en forskningscirkel 2023

Under år 2023 finns fortsatt möjlighet att genomföra forskningscirkel i samverkan mellan forskare på Mittuniversitetet och skolpersonal i någon av de 19 kommuner som tillhör Regionalt utvecklingsnätverk (RUN).

En beviljad ansökan innebär att 1–2 forskare finansieras med totalt 90 timmar för att leda en cirkel som ska slutföras inom ett år. Deltagande skolpersonals tid för att medverka finansieras av aktuell skolhuvudman.

För forskningscirkel som bedrivs med medel från ULF-verksamheten finns ett dokument med gemensamma riktlinjer som tagits fram i dialog mellan forskare på Miun och representanter från skolhuvudmännen, se nedanstående bilaga.

Fyll i nedanstående uppgifter och mejla till ULF@miun.se
Frågor besvaras av Anna.Ostlin-Brismark@miun.se

- 1. Preliminär titel på den cirkel som ansökan gäller:**
- 2. Kontaktuppgifter till ansvarig(a) forskare på Mittuniversitetet och ansvarig person hos aktuell skolhuvudman:**
- 3. Personer som ska delta i forskningscirkeln (namn, titel, arbetsplats och mejladress):**
  - 1. Kort beskrivning av den cirkel som planeras (innehåll och upplägg):**
  - 2. Beskrivning av forskningscirkelns förutsättningar när det gäller främst deltagande skolpersonals tid för deltagande.**
  - 3. Kort beskrivning av hur cirkeln resultat är tänkt att spridas; internt hos skolhuvudman, internt på Miun samt i externa forum. Ett krav är att forskningscirkeln innehåll, upplägg och resultat presenteras i en kortare professionsvetenskaplig artikel i Mittuniversitetets tidskrift *Utbildningsvetenskapliga studier*.**

BILAGA 1

***Forskningscirklar – en del av
Mittuniversitetets ULF-verksamhet***

Innehåll

1.	Dokumentets syfte.....	4
2.	Inledning/bakgrund – den nationella ULF- försöksverksamheten	4
3.	Forskningscirklar – vad och varför?.....	5
4.	Syfte och mål med forskningscirkarna.....	6
5.	Aktuella målgrupper.....	8
6.	Forskningscirklarnas innehåll/teman	8
7.	Forskningscirklarnas grundläggande upplägg.....	8
8.	Forskningscirklarnas omfattning, form och finansiering	9
9	Redovisning och utvärdering	10
	Referenser	11

1. Dokumentets syfte

Det här dokumentet ska ses som en gemensam utgångspunkt för de forskningscirklar som genomförs inom ramen för Mittuniversitetets ULF-verksamhet. Det riktar sig både till lärosätets personal knutna till lärarutbildningen och till skolpersonal på olika nivåer i de nitton kommuner som ingår i Regionalt utvecklingsnätverk (RUN) samt friskolor i samma region. Innehållet har tagits fram av medarbetare inom ULF-verksamheten i dialog med forskare och lärare på Mittuniversitetet och de representanter från kommunerna som ingår i RUNs två operativa utvecklingsnätverk.

2. Inledning/bakgrund – den nationella ULF-försöksverksamheten

Det övergripande nationella målet med ULF (Utveckling- Lärande-Forskning) är att utveckla och pröva hållbara samverkansmodeller mellan akademi och skola vad gäller forskning, skolverksamhet och lärarutbildning. Denna samverkan syftar till att stärka den vetenskapliga grunden och det vetenskapliga förhållningssättet samt den forskning som är relevant för skolan genom att yrkesgrupper inom skolan ska kunna ta initiativ till forskning, inte bara forskare inom akademien. Både förskola och skola omfattas av ULF och i fortsättningen inkluderas på förskolans och skolans personal och verksamhet när vi skriver skolpersonal respektive skolverksamhet.

För Mittuniversitetets ULF-verksamhet har bland annat följande mål formulerats (något förkortat):

- *att pröva olika kompetensutvecklande aktiviteter, med syfte att stärka förskolornas och skolornas möjligheter och kompetens att bedriva en verksamhet baserad på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. I detta ingår både att stärka det systematiska kvalitetsarbetet och möjligheterna att delta i att utveckla FoU-projekt och att öka kompetensen vad beträffar att förankra den egna verksamheten i rådande forskning.*
- *att utveckla och stärka de långsiktiga organisatoriska, finansiella och personella förutsättningarna för både forskare på lärosätet och fler förskolor och skolor i regionen att delta som aktiv part i FoU-projekt*

Utifrån detta och den dialog som förts i olika grupperingar med representanter för skolhuvudmän och medarbetare knutna till Mittuniversitetets lärarutbildning har beslutats att pröva forskningscirklar som modell för samverkan.

3. Forskningscirklar – vad och varför?

Forskningscirklar har funnits i universitetsvärlden sedan senare delen av 1970-talet och kom då till för att organisera mötet mellan vetenskaplig respektive erfarenhetsgrundad kunskap. Utgångspunkten är att en pågående dialog mellan forskare och yrkesverksamma kan lägga en grund för att utveckla den egna praktiken, både på lärosätet och ute i skolverksamheten. Nya och utvidgade kunskaper kan leda till att man förändrar den egna undervisningen eller andra delar av verksamheten, men den kan också innebära att man upptäcker att det behövs mer forskning inom ett område och att forskningsprojekt kan initieras utifrån den verksamhet som bedrivs i cirkeln. Redan från början byggde idén om forskningscirklar på principen om ömsesidigt utbyte (Persson 2009). En skillnad mellan forskningscirklar och en studiecirkel är att den första bygger på ett vetenskapligt arbetssätt och leds av någon med forskarutbildning (Thelin 2018).

Idag har behovet av forskningscirklar aktualiserats och bedrivs på flera lärosäten. Orsakerna till detta kan sökas både i utbildningssystemens styrdokument och ute i verksamheterna. Enligt skollagen ska utbildningen "vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet" (5 §). Från lärosätenas sida finns ett önskemål att stärka lärarutbildningarnas forskningsanknytning och att utveckla den skolforskning som tar sin utgångspunkt i lärarpraktikens problem och frågor. Vidare uttrycks en vilja att på ett bättre sätt sprida kunskap om den forskning som bedrivs på lärosätet. Inom skolan kan en av orsakerna till en större efterfrågan på denna typ av aktiviteter vara den målstyrning som idag präglar skolan och som kräver att skolpersonal har kunskaper och kompetenser att undersöka, granska och utvärdera såväl den egna undervisningen som skolans hela verksamhet. En annan orsak kan vara att det idag finns en efterfrågan på fortbildningsinsatser som är mer långsiktig och har potential att leda till verklig förändring. Vidare finns exempel på att skolpersonal upplever att dagens skolforskning är dekontextualiserad dvs tagen ur sitt sammanhang och därmed problematisk att omsätta i den egna praktiken (Persson 2009, se även t.ex. Vanderlinde & van Braak 2010; Wisiak Grm & Ferik Savec 2013).

I beskrivningar av forskningscirklar på andra lärosäten har man nämnt följande orsaker till att vilja bedriva och delta i forskningscirklar (se Persson 2009 & 2018):

Skolpersonal

- läsa och förstå relevant forskning inom intresseområdet,
- förstå och använda begrepp för att bättre förstå undervisning och annan pedagogisk verksamhet,
- använda kunskaper om forskningsprocesser för att undersöka pedagogisk verksamhet,
- använda kunskaperna
  - för att utveckla den egna pedagogiska praktiken
  - i utvecklings- och förändringsarbete på förskolor, i förskoleklasser, skolor och fritidshem

Forskare från högskolor/universitet

- få ökad kunskap om vad det innebär att vara lärare idag,
- få ökad insikt i vilka frågor som är relevanta ur praktikens perspektiv
- få kunskaper och erfarenheter som kan användas i forskning och undervisning av blivande lärare

Andra studier visar att deltagarna i forskningscirkel upplever att de får ett förändrat sätt att se på sin yrkesverksamhet. Förändringarna kan ha olika karaktär, exempelvis kan de vara att deltagarna fått ny teoretisk kunskap, stärkt professionellt självförtroende eller en förändrad syn på kollegialitet (Furu & Sandvik 2019).

En viktig utgångspunkt som återkommer i beskrivningar av forskningscirkel är det ömsesidiga kunskaps- och erfarenhetsutbytet mellan forskare och verksam skolpersonal. Vid sidan av detta kan forskningscirkelns syfte, mål och upplägg variera (för litteratur om forskningscirkel inom främst skolområdet se t.ex Gustafsson & Sandberg i Lahdenperä 2014; Persson 2018; Engblom & Fallberg 2018; Furu & Sandvik 2019) Det är därför viktigt att skapa en gemensam bild av vad just dessa forskningscirkel ska syfta till, deras mål och upplägg.

4. Syfte och mål med forskningscirkelna

Det övergripande syftet med forskningscirkelna som ingår i Mittuniversitetets ULF-verksamhet är att öka utbytet av kunskaper och erfarenheter mellan forskare och lärare knutna till lärosätets lärarutbildning och yrkesverksam skolpersonal på olika nivåer. Detta ska i sin tur stärka verksamheternas möjlighet att basera sin verksamhet på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Forskningscirkel ska utgöra ett forum för kollektiv kunskapsinhämtning och ett ömsesidigt kunskap-

och erfarenhetsutbyte. Här kan deltagarna tillsammans diskutera de utmaningar som finns inom ett valt tema och vilken kunskap och erfarenhet som kan kopplas till detta. Genom att tillsammans söka, läsa och diskutera aktuell forskning samt reflektera till och pröva hur den kan omsättas i praktiken skapas förutsättningar att stärka den vetenskapliga grunden i respektive verksamhet. Vidare finns möjlighet att dokumentera erfarenheter från flera olika verksamheter och på så sätt erhålla beprövad erfarenhet.

Syftet med cirkelarna är också att tillsammans identifiera frågor och utmaningar som kan vara intressanta för framtida FoU-projekt samt att diskutera hur sådana projekt kan startas upp med avseende på upplägg, finansiering osv.

I detta sammanhang är begreppen forskningslitteracitet respektive praktikerlitteracitet användbara. De förstnämnda innebär förmågan *att självständigt söka, förstå, värdera och använda aktuell vetenskaplig kunskap i sin praktik*. Det andra innebär kortfattat *kunskap om skolpraktik och dess komplexitet och frågeställningar*.

MÅL

Målet med forskningscirkelarna är att bidra till att utveckla både lärosätets lärarutbildning och skolforskning samt den verksamhet deltagande personal på olika nivåer befinner sig i genom att

- uppmärksamma och problematisera de frågor och utmaningar deltagarna upplever knutna till det tema som behandlas
- stärka deltagarnas forskningslitteracitet
- stärka deltagarnas praktikerlitteracitet
- öka kunskapen, byggd på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet, inom det aktuella temat
- diskutera och pröva hur ovanstående kunskap kan omsättas i den egna praktiken
- dokumentera de kunskaper och erfarenheter som framkommer under arbetet genom någon typ av skriftlig dokumentation eller annan form av redovisning
- tillsammans identifiera idéer om forskningsfrågor som skulle kunna ligga till grund för större eller mindre FoU-projekt, men också t.ex. lärarstudenters självständiga arbeten

5. Aktuella målgrupper

Forskningscirkelarna kan, beroende av vilket område/tema som ska studeras, rikta sig till personal på olika nivåer inom förskola och skola.

Alla forskningscirkelklar har en eller två ansvariga cirkelledare som utgörs av forskare och lärare på någon av de institutioner som ingår i Mittuniversitetets lärarutbildning.

Forskningscirkelledarens roll är främst att ha ett övergripande ansvar, alla deltagare förväntas bidra med sina kunskaper och erfarenheter.

6. Forskningscirkelarnas innehåll/teman

Forskningscirkelarnas områden/teman ska baseras på huvudmännens önskemål och på den kompetens och de intressen som finns hos MIUNs forskare.

7. Forskningscirkelarnas grundläggande upplägg

Forskningscirkelarna innehåller i stora drag följande delar:

1) Gemensam diskussion om cirkelns samarbetsformer.

Innehållet i detta dokument (syfte, mål, upplägg m.m.), vad som gäller för närvaro, vad förväntas av samtliga deltagare, etiska aspekter såsom ev. tystnadslöfte, frågor kring dokumentation m.m. Överenskommelser mellan deltagarna angående detta ska noga dokumenteras för att möjliggöra att man går tillbaka och titta på överenskommelsen vid senare tillfällen.

2) Inventera och diskutera temats frågor och utmaningar.

Varför är detta tema intressant och viktigt? Vilka utmaningar knutna till temat upplever verksam skolpersonal i sin vardag och vilka frågor ser lärosätets forskare och lärare som viktiga och intressanta. Vad är det deltagarna vill ha svar på?

3) Identifiera och sammanställa de erfarenheter som finns i gruppen inom aktuellt tema/område och dess frågor.

Deltagarna diskuterar de erfarenheter som finns inom gruppen, hur dessa kan värderas och kategoriseras och vilka slutsatser man kan dra av dessa.

4) Söka, identifiera och läsa litteratur/forskning inom aktuellt område/tema och dess frågor

Deltagarna ringar tillsammans in den forskning som finns och planerar vilken litteratur som ska läsas och diskuteras tillsammans. Forskningscirkelledarna har här ett övergripande ansvar för att introducera hur man söker och gör urval i den befintliga forskningen. Alla deltagare läser vald litteratur och genomför diskussioner både kring litteraturens innehåll och hur kunskapen kan omsättas i den egna praktiken.

5) Diskutera, planera och även pröva hur den forskning man läst skulle kunna omsättas i praktiken.

6) Diskutera förslag till FoU-projekt.

Deltagarna diskuterar hur man identifierar och formulerar relevanta forskningsfrågor utifrån det valda området/temat samt hur man utifrån detta kan tänka kring genomförande av större eller mindre FoU-projekt. Forskningscirkelledaren ansvarar för att leda dialogen kring hur man kan utveckla FoU-projekt.

7) Dokumentation och redovisning.

Deltagarna dokumenterar arbetet som sker i gruppen och planerar tillsammans någon form av redovisning, se mer om detta nedan.

8. Forskningscirkelarnas omfattning, form och finansiering

Varje cirkel pågår under max ett år. En – två forskare har totalt 90 timmar för att planera, leda och genomföra cirkeln. Dessa timmar finansieras av Mittuniversitetets ULF-verksamhet. Hur timmarna fördelas har cirkelledare och gruppen möjlighet att påverka. Vidare finns möjlighet att tillsammans besluta om träffans ska genomföras som fysiska träffar eller digitalt.

Deltagare från förskola och skola ska garanteras en avsatt tid för att delta i träffar och också ha rimliga förutsättningar att läsa gemensamt beslutad litteratur, pröva beslutade aktiviteter osv. Skolhuvudmännen står själva för deras deltagares ev. kostnader. Dessa kan utgöras av ev. vikariekostnader, resor och inköp av litteratur.

8.1 Forskningscirkelledarna som deltagare

Forskningscirkelledaren är en av övriga deltagare, men har ett övergripande ansvar för cirkelarnas innehåll, men detta ska ske i samverkan

och dialog med övriga deltagare. Cirkelledarna har också ansvar för att det sker en dokumentation av cirklarna vad gäller såväl själva görandet som lärandet i gruppen. Vidare har de huvudansvar för att det sker en avslutande utvärdering av forskningscirkeln utifrån de gemensamma riktlinjer som ges för detta.

8.2 Deltagare från skolhuvudmännen

En förutsättning för deltagande i en forskningscirkel är att deltagaren har tid för att delta i träffarna samt för att förbereda dessa. Ansvaret för att skapa dessa förutsättningar ligger hos deltagarens chef i dialog med deltagaren. Det är deltagarens chef som ska anmäla deltagare och då bör förutsättningarna ha diskuterats.

Som framkommit ovan bygger cirklarnas syfte och mål på ett aktivt deltagande från alla deltagares sida. Erfarenhetsutbyte och diskussioner utgör en mycket central del i alla träffar. Vidare bör man som deltagare vara beredd att pröva och initiera aktiviteter i sin egen verksamhet mellan träffarna samt bidra till tankar och idéer kring hur den kunskap och de erfarenheter som skapas i gruppen kan spridas vidare till andra.

9 Redovisning och utvärdering

Varje forskningscirkel ska redovisa sin verksamhet på något sätt. Denna redovisning kan bestå av en gemensam rapport, någon typ av kortare antologi där varje deltagare bidrar med en text eller liknande. Resultaten kan med fördel också spridas genom genomförande av en kompetensutvecklingsdag eller liknande. Ett krav för att är att erhålla finansiering är att forskningscirkelns innehåll, upplägg och resultat presenteras i en kortare professionsvetenskaplig artikel i Mittuniversitetets tidskrift *Utbildningsvetenskapliga studier*.

Vidare ska varje forskningscirkel följas upp och utvärderas. För att underlätta detta används kommer följande:

- Gemensam mall för utvärdering riktad till alla deltagare
- Gemensam mall för utvärdering riktad till alla forskningscirkelledare

Referenser

Engblom, C. & Fallberg, K. 2018. Nyanländas lärande och språkutvecklande arbetssätt. Rapport från en forskningscirkel. Uppsala universitetet.

Furu, A-C. & Sandvik, M. (2019). "Att stödja pedagogers relationella professionalism genom forskningscirkel". *Nordisk barnehageforskning* 18: 1-16. Hämtad från DOAJ Directory of Open Access Journals.

Lahdenerä, P., Storfors, T., Tryggvason, M-T., Gustafsson, H-O., Månsson, M. & Sandberg, A. (2014). *Forskningscirkeln – en mötesplats för samproduktion*. Mälardalens högskola. Eskilstuna.

Persson, S. 2009. *Forskningscirkel – en vägledning*. Malmö stad.
https://malmo.se/download/18.72a9d0fc1492d5b743f75934/1491299845497/forskningscirkel_en_vagledning.pdf

[Persson, S. 2018.](#) *Forskningscirkel: kunskapsutveckling för förskola, skola och högskola*. Malmö högskola.

Vanderlinde, R. & van Braak, J., 2010. "The gap between educational research and practice: views of teachers, school leaders, intermediaries and researchers." *British educational research journal*, 36 (2): 229-316

Wissiak Grm, K. & Ferk Savec, V. 2013. "Bridging the gap between educational research and school practice through cooperation of university and primary school teachers". *Procedia: Social and behavioral sciences*, 106: 576- 584;... .)